

Tikkanen Joanna(VM)

01.06.2015

Viite

Asia

Toimintalinjan määrittely kompromissiehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan strategisten investointien rahastosta (ESIR) ja asetusten (EU) N:o 1291/2013 ja (EU) N:o 1316/2013 muuttamisesta

Neuvottelutilanne

Neuvoston ja Euroopan parlamentin kannoista ESIR-asetusehdotukseen päästiin alustavaan poliittiseen sopuun 28.5.2015. Neuvotteluja käytiin tiiviisti toukokuun ajan keskeisistä poliittisista kysymyksistä, jota ovat erityisesti EU:n talousarvioon luotavan takuurahaston rahoitus sekä ESIR:n hallinto ja loppuvaiheessa myös ESIR-asetukseen kirjattava viittaus vakaus- ja kasvusopimukseen. Lisäneuvotteluja käydään vielä 3.6.2015 parlamentin kanssa.

Neuvoston puheenjohtajan tavoitteena on tuoda kompromissi hyväksyttäväksi Coreperiin 9.6.2015 ja ECOFIN-neuvostoon 19.6.2015. Parlamentti äänestää asiasta täysistunnossa 24.6.2015.

Suomen kanta

Suomi tukee saavutettua alustavaa sopua, joka vastaa hyvin Suomen keskeisiä kantoja (U 46/2014 vp).

Tämä koskee erityisesti EU:n takuurahaston rahoitusta ja rahoitettavien hankkeisiin liittyviä kelpoisuusvaatimuksia, jotka arvioidaan vaikuttavan keskeisesti yksityisten sijoittajien kiinnostukseen rahastoa kohtaan. On myös erityisen tärkeää, että rahoitusratkaisussa pysytään EU:n rahoituskehityksen puitteissa, ja ettei ESIR johda kehystason korotuspaineisiin EU:n rahoituskehityksen 2016 välitarkastelussa. Saavutettu sopu on yllämainituin osin Suomen kannan mukainen.

Toisaalta kompromissiratkaisuna, otetaan käyttöön komission alkuperäiseen esitykseen nähden 1 mrd. enemmän EU:n talousarvion marginaalista. Tämä kuitenkin vähentää vastaavassa suhteessa Verkkojen Eurooppa -välineen ja Horisontti-tutkimusohjelman määrärahojen siirtoja ESIR-takuurahastoon. Horisontin osalta tämä koskee erityisesti mm. huippututkimuksen määrärahoja ja Verkkojen Eurooppa-välineen osalta liikenteen määrärahoja. Lopullisessa kompromississa myös maksatusten maksuaikataulua pidennettiin siten, että takuurahastoa voidaan maksujen osalta kerryttää joko vuoteen 2022 tai 2023 asti, riippuen teknisten trilogien lopputuloksesta.

ESIR-asetuksen johdanto-osion vakaus- ja kasvusopimukseen liittyvän lauseen osalta Suomi kannattaa ensisijaisesti mahdollisimman rajattua muotoilua. Mikäli johdanto-osioon kuitenkin kirjataan tulkintoja vakaus- ja kasvusopimuksen soveltamisesta, voi Suomi yhdessä muiden maiden kanssa vaatia tällaisten kirjausten poistamista tai muuttamista rajoitetumpaan muotoon.

Tausta

Komission asetusehdotuksen pääpiirteet

Komission ehdotuksen mukaan Euroopan investointipankin (EIP) yhteyteen perustetaan kesällä 2015 Euroopan strategisten investointien rahasto, joka on yksi osa Euroopan komission investointisuunnitelmaa.

EIP sijoittaa rahastoon 5 mrd. ja EU takaa rahastoa 16 mrd. edestä. ESIR:n myötä EIP pystyy kasvattamaan lainanantoon noin 60 mrd. ja kaiken kaikkiaan tavoitteena on saada aikaan vähintään 315 mrd. lisäinvestoinnit seuraavien kolmen vuoden aikana. Tavoitteesta on määrä suunnata 240 mrd. investointitakauksiin ja 75 mrd. pk- sekä mid-cap yritysten riskisijoituksiin. Koska ESIR:llä ei ole oikeushenkilöasemaa ja se perustetaan EIP:n yhteyteen, lopulliset investointien rahoituspäätökset tekee EIP. Käytännössä ESIR myöntää takauksia EIP:lle korkeamman riskitason hankkeisiin. Kun kysymyksessä on yritysten riskirahoitus, rahoituspäätökset tekee Euroopan investointirahasto (EIF).

ESIR-asetuksella perustetaan myös Euroopan investointineuvontakeskus sekä Euroopan investointihankeportaali. Investointineuvontakeskuksen on määrä tarjota asiantuntija-apua ja hankeosaamista. EU:n yhteiseen hankeportaaliin kirjataan investointikohteiksi soveltuvia hankkeita. Sen tarkoituksena on julkistaa jäseneltyä tietoa investointimahdollisuuksista sijoittajien käyttöön. Hankkeen sisällyttäminen portaaliin ei kuitenkaan takaa tai sulje pois mitään rahoituksen osalta. Portaalilla ei myöskään tule olemaan suoraa linkkiä ESIR:iin, vaan EIP ja ESIR voivat käyttää luettelon tietoja hyväkseen valitessaan ESIR:stä tuettavia hankkeita.

Kompromissin keskeiset kohdat

EU:n 16 mrd. ESIR-takauksen johdosta, perustetaan EU:n talousarvioon 8 mrd. konkreettinen takuurahasto asteittain vuoteen 2020 mennessä, joka toimii puskurina, jolla suojataan EU:n talousarviota ESIR-hankkeista mahdollisesti aiheutuvilta tappioilta. Puskuri luodaan siirtämällä määrärahoja Verkkojen Eurooppa-välineestä (CEF) 2,8 mrd. ja Horisontti 2020-tutkimusohjelmasta 2,2 mrd. sekä ottamalla EU:n talousarviosta käyttöön käyttämätöntä marginaalia 3 mrd. Komission alkuperäiseen esitykseen nähden lopullisessa kompromississa marginaalia otetaan käyttöön 1 mrd. enemmän ja vastaavassa suhteessa vähennetään ohjelmarahoituksesta (CEF ja Horisontti2020) uudelleenkohdennettavia määriä. Horisontin osalta tämä koskee erityisesti huippututkimuksen määrärahoja ja budjettilinjoista *Euroopan tutkimusneuvosto, Marie Skłodowska-Curie ohjelma* sekä *Huippuosaamisen levittäminen ja osallistujapohjan laajentaminen* ei lopullisessa esityksessä leikata lainkaan. Vastaavasti CEF:stä siirretään ennen kaikkea vähemmän liikenteen määrärahoja. Lisäksi CEF-liikenteen sisällä siirretään 500 milj. rahoitusvälineiden määrärahoista avustusmäärärahoihin.

Lopullisessa kompromissitekstissä pidennetään maksatusten maksuaikataulua siten, että takuurahastoa voidaan maksujen osalta kerryttää joko vuoteen 2022 tai 2023 asti, riippuen teknisten trilogien lopputuloksesta. Käyttämätön sitoumusmarginaali ehdotetaan otettavaksi käyttöön vuosina 2016–2018, siten että ensimmäisenä vuotena otetaan käyttöön 703 milj. euroa, toisena 1434 milj. euroa ja viimeisenä 863 milj. euroa. Lisäksi marginaalista suunnitellaan rahoitettavan investointineuvontakeskuksen hallinnointikuluja yhteensä 110 milj. euroa vuosina 2016–2020, mikä on komission alkuperäisen esityksen mukainen.

ESIR:n hallintoon liittyen mm. rajataan rahaston johtokunnan kokoonpanoa siten että siihen kuuluisi vain komissio ja EIP ja kasvatetaan ESIR:n investointikomitean jäsenten määrää kuudesta kahdeksaan. Lisäksi ESIR:n käytännön toimintaa johtavien toimitusjohtajan sekä varatoimitusjohtajan nimityksissä lisätään parlamentin roolia.

Rahaston keston osalta asetetaan rajattu neljän vuoden toimikausi EU:n takauksen myöntämiseksi. Lisäksi 2018 puolivälissä tehdään riippumaton arviointi rahaston toiminnasta, johon pohjautuen komissio antaa ehdotukset rahaston toimikauden mahdollisesta jatkamisesta.

Kompromissi sisältää edelleen komission ehdottamaa lähtökohtaa, ettei rahoitettavien hankkeiden valintaan liity maantieteellisiä tai alakohtaisia kiintiöitä.

Asetuksesta on poistettu komissiolle ehdotettu mahdollisuus muuttaa delegoidulla säädöksellä takuurahaston 50 prosentin tavoitesummaa vuoden 2018 jälkeen. Toisaalta komissiolle lisättiin oikeus muuttaa ESIR:n investointisuuntaviivojen tiettyjä kohtia delegoidulla säädöksellä.

Asetusehdotus sisältää siirtymäsäännöksen, joka mahdollistaa nk. ESIR-hankkeiden ennakkollisen varastoinnin EIP:n toimesta. Tätä EIP on tehnyt huhtikuusta 2015 lähtien, koska investointien toteutusta halutaan vauhdittaa. ESIR:n aloittaessa toimintansa, hankkeet siirretään rahaston takauksen piiriin. Näitä ennakkohankkeita on hyväksytty mm. Ranskaan, Espanjaan, Italiaan, Irlantiin, Kroatiaan ja Suomeen.

Komissio täsmensi tulkintaansa mm. vakaus- ja kasvusopimuksen ns. investointilausekkeen säännöksistä tammikuussa 2015 annetussa tiedonannossa. ESIR-neuvottelujen loppuvaiheessa, asetuksen johdantolausekkeisiin on parlamentin vaatimuksesta kirjattu komission tulkinta siitä miten jäsenvaltioiden tai kansallisten kehityspankkien osarahoitusosuudet ESIR-rahastoon tai ESIR-investointialustoihin arvioidaan vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa. Neuvoston mukaan vakaus- ja kasvusopimusta koskevia täsmennyksiä tai tulkintoja ei tulisi kirjata muihin asetuksiin ja siksi neuvosto on pitänyt parempana lyhyttä kirjausta, jossa vain todetaan komission antaneen asiasta tiedonannon.

Taloudelliset vaikutukset/hyödyt

Lopullisen kompromissin myötä Suomen EU-maksut kasvavat komission alkuperäisestä ehdotuksesta noin 16 milj. euroa, eli täten kokonaisuutena 3,11 mrd. euron sitoumusmarginaalin käyttöönoton suorat budjettivaikutukset Suomelle ovat noin 50 milj. euroa lisää vuosien 2016–2020 aikana verrattuna tilanteeseen, jossa marginaalia ei otettaisi käyttöön lainkaan. Kolmen miljardin ylittävä osuus 110 miljoonaa varataan Euroopan investointineuvontakeskuksen kustannuksiin, mikä on komission alkuperäisen esityksen mukainen.

ESIR:n toiminnasta arvioidaan koituvan Suomelle suoraan hyötyä sitä kautta, että riskipitoisempien hankeinvestointien ja infrahankkeiden sekä pk- ja mid-cap yritysten osalta riskirahoituksen saantimahdollisuudet paranevat.

Investointineuvontakeskuksen kautta voi saada asiantuntija-apua sekä hankeosaamista ja hankeportaalin kautta voi saada näkyvyyttä suomalaisille hankkeille mahdollisia sijoittajia ajatellen.

Välillisinä vaikutuksina voi todeta, lisääntyneiden investointien tuomat yleiset positiiviset taloudelliset vaikutukset ja työllisyysvaikutukset unionissa.

ESIR:n osalta Suomen tavoitteena on, Euroopan taloudellisen kasvun ja kilpailukyvyn vauhdittamisen lisäksi, saada kanavoitua oikea hankkeiden laatuun perustuva osuus ESIR:stä. Tämän tueksi tarvittaneen tiettyjä kansallisia toimia ja tehostettua seurantaa seuraavan 3-4 vuoden ajan. Kansallisten toimien päävastuun on sovittu virkamiestasolla olevan TEM:llä yhteistyössä asianomaisten ministeriöiden kanssa ja aktiivisiin toimiin on jo ryhdytty tällä tasolla.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
